

SANCTI BRUNONIS

CARTHUSIANORUM PATRIARCHÆ PRÆSTANTISSIMI, AC THEOLOGI PARISIENSIS
ERUDITISSIMI

OPERA,

Studio P. THEODOR PETRÆI, *Campensis, Carthusiæ Coloniensis alumni, nunc tandem recensita, ac tribus tomis distincta.*

(Coloniæ apud Bernardum Gualtheri, anno dno. 18c. xi.)

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI

AC DOMINO

D. BRUNONI D'AFFRINGUES,

Majoris Carthusiæ priori, adeoque et totius sacræ Carthusianorum familiæ GENERALI dignissimo, etc.

Ex quo Carthusiensis familiæ solitudines in utriusque Germaniæ provinciis frequentare cœpi, reverendissime in Christo Pater, unum potissime admirationi fuit, quod omnia ibi compererem inexpugnabilium civitatum et castrorum simillima; tergeminas ante sacra adyta unicuique excubias, loricas et cassides, quæ ferrum flammamque impune sufferant, annonam, ne terra marive intercipiatur, de cœlo submissam; stationes ab aperto hostium incursu conditione loci tutissimas; prælia omni exceptione ardentiora, quæ, ut fuso non restinguuntur sanguine, ita ignitis odio et amore armis animisque perpetuantur. Sed, quia infatigabilis atque immortalis Satanus est, adversus quem dispositi per omnem orbem Carthusianorum fratrum cœtus, quasi totidem, sub aquilis D. Brunonis, æratæ acies depræliantur, spectatorem me tam difficili certamine astare enim vero nec decuit, nec tulit congregationis vestræ eximia nota vir, P. Theodorus Petræus; continuo quippe, ubi de meo in Carthusianam familiam affectu quam optime conjecisset, in partem sollicitudinis ac laboris sui me, præ reliquis unum accitum, voluit, ut sibi in reparandis monumentis memorati D. Brunonis, primi et sacratissimi Carthusianorum patriarchæ, obsequerer. Et profecto Theseum se inclamasse testaturus est, quando enim non neminem deterruisset, vel librorum prolixitas, vel curarum et expensarum necessitas, quorumdam vero prela alii id genus codices jam præripuissent. Ego tamen promptissimis accelerare animis, provinciam e vestigio aggredi, nec quidquam præterire quoad dignitatem ac splendorem eorumdem pertinuisset.

Tribus autem præcipue causis huc impulsus fui. Primo, ne potentissimum horum librorum subsidium (postquam maxime præfati P. Petræi acri iudicio ab æruginis mendarum expoliti, ac doctissimis distinctionibus illustrati sunt) in domiciliis vestris deinceps desiderarentur. Secundo, ut imago gloriosi patriarchæ, in illis depicta, at lectitantium manibus et propemodum oculis detrita, typorum meorum coloribus revivisceret. Tertio, quo posteritas Carthusiana recordetur, beatissimi coryphæi sui monumenta reverendissimæ Paternitatis vestræ ætate et auspiciis restituta fuisse, quæ nomine simul et officio primi Brunonis aucta, Majorem Carthusiam in communi principum ac populorum commotione constantissime moderatur.

Quamobrem agnoscis, reverendissime in Christo Pater, et approbas, ut sperare jubeor, intentionem voluntatis meæ. Quod si pacifice laborem et solertiam acceptas, publico bono in hos tomos collatam, et in primum potissime, quem tibi, nimirum universæ familiæ Patri ac primati, singulariter inscriptum consecratumque offero. preme pollicem, serena frontem, tanto ut certior lætiorque sim me tacitis animæ tuæ desideriis respondisse. Vale.

Coloniæ Ubior. anno 1611 ipso D. Brunonis.

Reverendiss. paternit. rest. devotissimus servus,

BERNARDUS GUALTERI

Civis ac bibliopola Coloniensis.

LECTORI BENEVOLO SALUTEM

Cum viri aliquot sæculi hujus eruditi dolentes quererentur haud posse plura operum divi Brunonis reperiri exemplaria, utpote ab annis centum non recusa, accederetque insuper superioris nostri consilium ac voluntas nonnihil ut temporis ac laboris in recenti adornanda editione ponerem, non potui non utrorumque desiderio satisfacere. Ad quod quidem in me suscipiendum onus, eo fui propensior quod typographum essem nactus ejuscemodii, qui non solum chartam sponderet nitidam, sed et characterem comprimis elegantem ac spectabilem. In quo etiam suo eum probe officio functum constat. Porro quia antiqui characteres variis scatebant abbreviationibus, quas hodie calcographiæ operæ nequaquam capiunt, ea in re solliciti fuimus, singulæ quæque ut dictiones integris omnino characteribus exprimerentur. Dantes insuper operam ut Scripturarum citationes, margines hinc inde obsidentes, suis etiam cum versiculis ubivis locorum collocarentur, sacræque Scripturæ verba, ab auctoris contextu alio characteris genere discriminarentur. Quæ quanto nobis tempore ac labore, inter tot quotidiana ordinis exercitia constiterint, haud facile discrim. Cæterum, quia ea quæ in tomo tertio continentur, a nonnullis Brunoni episcopo Signiensi ascribuntur, hinc scire imprimis convenit perantiqua aliquot manuscriptorum exemplaria, quæ in alma matre Carthusia sunt reperta, ubivis B. Brunonis Carthusiani nomen præ se ferre. Sed Benedictum, inquit, Patrem vocat, eumque identidem commendat. Vocat et Abraham Patrem, quia eum imitandum hortatur, seseque ad D. Benedicti, utpote qui prius eremiticam, postmodum vero cœnobiticam vitam duxit, consecranda vestigia libens equidem componit. At scripsit in Exodum ac Apocalypsin Joannis? Nihil prohibet B. P. nostrum Brunonem in eosdem libros commentaria scripsisse, quæ temporum forsitan injuria hominumque incuria deperierint. Quod si quis aliter sentiat, per nos licet unicuique suo abundare sensu. Cætera quæ a nobis hoc in opere præstita sunt, tute ipse, lector integerrime, facile deprehendes. Interim vale, ac bis frueri.

DIVO BRUNONI

CARTHUSIANORUM FUNDATORI

PRO P. THEODORO PETRÆO CAMPENSI

EJUSDEM ORDINIS APUD UBIOS PROFESSO.

Hactenus infanti suppar, magnoque repulsus
Tui pavore, dive Bruno, numinis,
Qui res dens astris, radiorum ardente corona
Fulges, et orbem recreas splendoribus :
Abstini merito me laudis ab æquore tantæ,
Vix carmine biscens inscio mortalia.
Et jam neglectæ musæ renovarat amorem
Tui sequax, tui Petræus æmulus,
Urgebat prompta se promptum mente poema,
Ubi ille spiritus adhuc plenus tui
Cessa, ait, hosce mihi frustra meditaris honores
Qui tunc mihi p-lam esse desii meus.
Si quod inest animo studium, vel si qua voluntas,
Quo jura devenere transcripti mea,
Illo deveniat. Quodeunque paraveris, unus
(Qui vivit imo corde, meque proprium
Alternumque sibi devinxit) Bruno capessat.
Aut hunc cane, aut assiste cœpto carmine.
Dixit et erubuit. Quid enim? mens anxius sensus
Tantum supra humanos nequit se tollere.
Nam quot silva feris, quot vastum piscibus æquor,
Stellisque cœlum, inane quot volucris
Funditur : Alme, tuæ, Bruno, tot munera mentis
Honora cœlo sunt, honora sunt solo.
Ecce autem tua cum Petræus scripta revisit,
Obitque sacra sedulus volumina,
Multa situ corrupti edax veniente vetustas,
Librarium incauta multa dextera,
Quod superest operum pr. lo nimis usque negatum
A pluribus desideratum queritur.
Nil te, nil ergo toto magis ordine dignum,
Nil pulpitis foret sacratoribus ;
Quam si pura tuo sub nomine rursus apertæ
Morum et fluentia prouant scientiæ.
Hoc cupit, hoc mandat dux præsidiumque tuorum
Haud nomine, haud Bruno tibi impar munere,
Ille tuus Bruno, quo non modo clarior alter,
Admurmurante quem ordo voce suspicit,
Seu jus fasque placent : unius pectore sacra
Astræa defixisse sedes creditur.

A Seu potius pietatis honos et collubet ama
Morum venustas : ipsis hic concernitur
Relligionis apex. Sic uni cuncta dedisti
Quæ singula exornare cæteros solent.
Hæc vastos egressa sinus ignara teneri
Seu flamma ventis aucta, late promicant.
Et veluti Cynosura rates, Heliceque paventes
Regit tumultuante nautas æquore :
Sic recreat sic ille præit, si forte clientum
Anhelet, aut quis lassus erret tramite.
Is jubet. At cure quis par? num debitus uni
Ligone quovis ille sudor durior?
Ergo, velut volucrum princeps Jovis armiger ales
Se mente ad alta librat astra prapete,
Accelivusque tibi gemitum dat, et in sua vota
Partemque Petræus laborum te vocat
O pater, o nunquam voto frustrante vocatus
Auriga nostri idemque currus ordinis,
Magna cupido rapit mentemque animumque; tuere,
Cœptis fave, clemensque cœpta permovere.
B Tecum nascantur mihi, quæ te patre sub auras
Concepta primum prodiervnt ingens;
Tecum eadem surgant decumanos pignora in auctus
Hæc fatus imo corde versat cætera.
Cum tu, Dive, pio jam pridem pectus amore
Curisque saucius roganti ultra annuis,
Amplexu voti spem vultuque indice prodens
Mentis latebras, frontis et notas obis.
Inde velut pluviis tepida cum nocte rigatur,
Attollit horti letior se flosculus :
Non aliter tua cui divinum gratia rorem
Affudit, Horarumne multa millia
Abnuat is? fatuum hoc timeat? pigrum. Expetat? uno
Te promptus adiutore et audent auspice
Aggreditur; multa jam singula pensitat arte
Limatque multa paginas industria.
Jam felices, si quæ forte irrepsero, sequestrat.
Tuique ruris perbeatas ordine
Distribuit scito incesse. Genialis ab ore
Seges tuæ reffloret eloquentiæ.

Verum, ut vere novo reduces nascentia vitas,
 Udoque passim quæ refrondent cespite,
 Imbribus et Phœbo debent : propria utque clientum
 Suis patronis dona sunt communia :
 Sic quoque partitus sua tecum præmia palmæ,
 Quidquid laborum quidquid et laudum tulit,
 P. odigus ille tuis vovet aris ; quasque futuris
 Majoris incrementi in annis spes feret
 Muneris esse tui cupit, ac anathema repostum
 Tholis dicatque consecratque fulgidis.
 Ergo tuo junctus Theodoro, dive per artus

A Splendente dispensans faces e pectore,
 Si germana patrem proles, si rite patronum
 Cuiens honorat, haud amantem differas.
 Si, veluti vitreis cum surgit Phosphorus undis,
 Majore luce jam coruscas redditus,
 Ulterius cœptis astes, gentique benignus,
 Nil ipse deperdens tuo de munere,
 Esse tui facias consortem, mente diserta .
 Gnomas, tuis si non pares, at proximas
 Germinet, et seros pia sensa propaget in annos
 Te patre dives, et potens te præside.

APPROBATIO CENSORIS:

Opera hæc S. Patris Brunonis, tribus distincta tomis, ac diligenti studio P. Theodori Petræi, Carthusiæ Coloniensis alumni, revisa recensitaque, digna plane judicio quæ typis recusa in lucem eant ; pristinam nimirum pietatem eruditionemque spirantia.
 In conventu nostro Coloniensi. Anno 1611, 10 Augusti.

F. GIBERTUS SPECTIUS,
 Conventus Prædicatorum prior, atque hæreticæ
 pravitatis inquisitor.

VOLUNTAS

R. P. generalis ordinis Carthusiensis pro revidendis recudendisque B. Brunonis Operibus.

Digna erit ingenii tui cogitatio in eam curam incumbere, ut opera D. Brunonis correctius limatiisque prodeant ad lucem famamque hominum ; in quo puto paucorum fore mensium opus labore, et potissimum tibi, valde jam in veteribus istis interpolandis detrito. Urgete igitur alacriter hanc de bono publico bene merendi occasionem. Non enim possum satis laudare vestram hoc sanctum otium, in multo occupatum, et ad communem totius Ecclesiæ utilitatem, magna cum ordinis laude consecraum.

Ex litteris datis in alma matre Carthusia. Anno 1608, die decimo Junii.

F. BRUNO D'AFFRINGUES,
 Prior Carthusiæ, ac generalis ordinis
 minister.

VITA SANCTI BRUNONIS.

(Exstat supra inter Acta S. Brunonis et est Vita tertia.)

DIVI BRUNONIS

PRIMI CARTHUSIANORUM INSTITUTORIS SANCTISSIMI ET THEOLOGI DOCTISSIMI

OPERUM TOMUS SEU PARS I.

EXPOSITIO IN PSALMOS

I PROLOGUS.

Psalterium est quoddam musicum instrumentum quod ex superiori cavitate resonat. Et quia instrumento tali psalmodum melos canebatur, ab instrumento suo nomen recte totum opus istud accepit. Sicut enim psalterium a superiori resonat, ita et opus hoc totum de superiori, id est de Dei laude, resonat. Intentio autem operis hujus multiplex esse per titularum singulorum diversitatem ostenditur. Tum enim de Incarnatione, Nativitate, Passione, Resurrectione et cæteris actibus Christi, tum de salvatione bonorum damnationeque malorum prophetare intendit ; in quibus omnibus Dei laudes attenduntur. In passione enim, et cæteris ejus acti-

bus, et in justorum salvatione, humilitatis ipsius et misericordiæ, in impiorum vero damnatione justitiæ laudes esse perpendicularunt. Ideoque merito liber iste apud Hebræos Liber hymnorum dicitur, id est Dei laudum. Hymni vero laudes Dei metricæ factæ proprie dicuntur, psalmi autem lyrici metro compositi fuerunt ; ut Arator ait :

Psalterium lyrici composuere pedes.

Tria vero in divinis sicut in sæcularibus libris considerantur. Quia sicut sæculares partim ad physicam, partim ad ethicam, partim vero ad logicam tendunt, sic et divini quidam ad physicam, ita tamen quod in ipsa physica denotetur figura, ut in Genesi de mundi origine, et in Ecclesiaste de multis